Súd:	Okresný súd Prešov
Spisová značka:	18C/96/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu:	8122210258
Dátum vydania rozhodnutia:	06. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Dominika Vitteková PhD.
ECLI:	ECLI:SK:OSPO:2023:8122210258.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Dominikou Vittekovou PhD. v spore žalobkyne: mal. A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXX, XXX XX, zast, zákonnými zástupcami: matka D. B., nar, 12.6.1995 a otec D. B., nar. XX.X.XXXX, právne zast. Mgr. Vanda Durbáková, advokátka so sídlom Krivá 23, 040 01 Košice proti žalovanej: Slovenská republika – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Stromová 1, 813 30 Bratislava, o porušenie zásady rovnakého zaobchádzania takto

r o z h o d o l :

I. Súd u r č u j e , že žalovaná porušila zásadu rovnakého zaobchádzania vo vzťahu k žalobkyni a dopustila sa jej diskriminácie v prístupe k vzdelaniu a právu na prístup k informáciám a slobode prejavu z dôvodu jej sociálneho pôvodu, majetku a rómskeho etnického pôvodu, a to neprijatím primeraných opatrení vrátane zabezpečenia prístupu k internetu a digitálnym technológiám, ktoré by zabezpečili rovný prístup žalobkyne ku vzdelaniu v čase prerušenej prezenčnej výučby počas pandémie covid – 19.

II. Žalovaná j e p o v i n n á zaplatiť žalobkyni titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu vo výške 3000 eur, a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Žalobkyni sa voči žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobkyňa sa žalobou doručenou súdu dňa 24.11.2022 domáhala voči žalovanému ochrany pred diskrimináciou a navrhla, aby súd určil žalovaná porušila zásadu rovnakého zaobchádzania vo vzťahu k žalobkyni a dopustila sa jej diskriminácie v prístupe k vzdelaniu a právu na prístup k informáciám a slobode prejavu z dôvodu jej sociálneho pôvodu, majetku a rómskeho etnického pôvodu, a to neprijatím primeraných opatrení vrátane zabezpečenia prístupu k internetu a digitálnym technológiám, ktoré by zabezpečili rovný prístup žalobkyne ku vzdelaniu v čase prerušenej prezenčnej výučby počas pandémie covid – 19. Uplatnila si náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3000 eur.

2. Žalobu odôvodnila tým, že je žiačkou základnej školy, v školskom roku 2019/2020 navštevovala 1. ročník, v školskom roku 2020/21 navštevovala 2. ročník a v školskom roku 2021/22 3.ročník E. F. Jarovnice 464, ktorá je školou so 100% zastúpením rómskych žiakov a žiačok. Žije v spoločnej domácnosti so starými rodičmi G. D. a H. D. v marginalizovanej rómskej komunite v Jarovniciach. Bežnú starostlivosť jej poskytuje predovšetkým stará matka, keďže jej matka sa stará o svoje mladšie deti. Rodičia aj starí rodičia žalobkyne majú dosiahnuté základné vzdelanie. V rokoch 2020 až 2021 boli dlhodobo nezamestnaní, vykonávali len príležitostné práce. Príjem domácnosti starých rodičov, kde žila žalobkyňa, tvorili najmä dávky v hmotnej núdzi a aktivačný príspevok, v sume cca 230 eur mesačne. Žalobkyňa býva v rodinnom dome v rómskej komunite na okraje obce. Dom je vo vlastníctve jej starej matky, má dve miestnosti. V čase prerušenia prezenčnej školskej výučby nemala domácnosť, v ktorej

žila žalobkyňa, pripojenie na káblový internet. Aj keď v časti marginalizovanej rómskej komunity, kde žije, bola v tomto období možnosť pripojiť sa na káblový internet, avšak jeho cena bola za prípojku v sume cca 60 eur a platba vo výške cca 10 – 12 eur mesačne, stará matka žalobkyne si jeho platenie zo svojich príjmov nemohla dovoliť. Internet využívali starí rodičia žalobkyne len na mobilných telefónoch. Stará matka žalobkyne, ktorá jej poskytuje starostlivosť a rieši aj jej prípravu do školy, nemá žiadne počítačové zručnosti, nikdy nepoužívala počítač ani tablet. Využíva len mobilný telefón, najmä na telefonovanie, pozeranie si sociálnych sietí a používanie chatových aplikácií. Zriaďovateľom Základnej školy v Jarovniciach 464 je Obec Jarovnice. V školskom roku 2019/2020 vzdelávala 325 žiakov a žiačok, z toho 250 bolo zo sociálne znevýhodneného prostredia, v školskom roku 2020/2021 vzdeláva základná škola 316 žiakov a žiačok, z toho 245 zo sociálne znevýhodneného prostredia a v školskom roku 2021/2022 vzdelávala základná škola 319 žiakov a žiačok z toho 242 zo sociálne znevýhodneného prostredia. Podľa Atlasu rómskych komunít z roku 2019 v obci žije 88 % obyvateľov a obyvateliek rómskeho etnického pôvodu na okraji obce, integrovane býva z 6022 rómskych obyvateľov len 20 ľudí. Prezenčná výučba bola na škole prerušená a nahradená dištančným vzdelávaním v marci a apríli v roku 2020, v máji sa žiaci 1. stupňa vrátili do škôl a vyučovali sa podľa riadneho rozvrhu. V školskom roku 2020/2021 sa žiaci a žiačky základnej školy vrátane žalobkyne vzdelávali dištančne od 8.10.2020 do 20.10.2020, od 11.01.2021 do 08.02.2021 a od 05.3.2021 do 15.03.2021. V školskom roku 2021/2022 prebiehalo vzdelávanie distančne od 14.02.2022 do 18.02.2022. F. aj zriaďovateľ poskytli informáciu, že škola počas pandémie zabezpečovala vzdelávanie pre všetkých žiakov a žiačky rovnakým spôsobom. Ak bola škola z rozhodnutia ministra školstva zatvorená, vzdelávali dištančne offline pomocou pracovných listov, ktoré vypracovali pedagógovia a distribuovali ich žiakom a žiačkam. Ďalej využívali aplikáciu ALF, ktorá sa im osvedčila najviac. Z odpovede školy nevyplýva, žeby škola poskytovala žiakom a žiačkam podporu pri vypracovávaní pracovných listov. Podľa starej matky žalobkyne jej výuka v čase prerušenie prezenčnej školskej výučby prebiehala offline najmä prostredníctvom pracovných listov, aj kvôli obmedzenému prístupu k internetu a digitálnym technológiám. Pracovné listy distribuovala škola prostredníctvom rómskych asistentiek raz týždenne do domácnosti žalobkyne. Žalobkyňa ich s podporou starej matky vyplnila za chvíľu, no na ich vypracovanie už nedostala zo strany školy žiadnu spätnú väzbu, nikto zo školy si pre vypracované pracovné listy nechodil. Žalobkyňa ani nemala zo školy potrebné učebnice. Bola v prvom a druhom ročníku, učila si čítať, písať a počítať a potrebné učebnice jej bola nútená zabezpečiť jej stará matka prostredníctvom mimovládnej organizácie. Inak by sa s ňou nemala z čoho učiť. Výuka žalobkyňa počas prerušenia prezenčnej výučby nikdy neprebehla online, rodina žalobkyne by ju ostatne ani nezvládla, nemajú počítač, ani tablet a dostatočné digitálne zručnosti na ich obsluhovanie a na zabezpečenie pripojenia. Žalobkyňa následne nevedela poriadne čítať ani písať, stará matka sa jej v rámci svojich možností a vzdelania snažila venovať, avšak nevedela jej poskytnúť dostatočnú podporu.

3. V ďalšom poukázala na správy a analýzy štátnych inštitúcií, na základe ktorých väčšina rómskych detí žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách nemalo prístup k online dištančnému vzdelávaniu z dôvodu obmedzenému prístupu k internetovému pripojeniu, digitálnych technológiám a tiež nedostatku ich digitálnych zručností a zručností ich rodičov. Ako také malo dištančné vzdelávanie negatívny dopad na rómskych žiakov a žiačky z marginalizovaných rómskych komunít, ktorí tak nemali v porovnaní s deťmi väčšinovej populácie rovný prístup k vzdelaniu. Zo zistení Inštitútu vzdelávacej politiky vyplýva, že podľa prepočtov na základe riaditeľských odhadov a odhadov triednych učiteľov a učiteliek nebolo do dištančného vzdelávania v šk. roku 2019/2020 zapojených 52 000 žiakov a žiačok základných a stredných škôl (7,5 % 4 žiackej populácie). Takmer 128 000 žiakov a žiačok (18,5 % žiackej populácie) sa neučilo prostredníctvom internetu (väčšia časť z nich sa pravdepodobne vzdelávala inými formami dištančnej výučby, napr. prostredníctvom zasielania tlačených pracovných listov). Učitelia hodnotili online aj offline formu dištančného vzdelávania ako menej efektívnu v porovnaní s bežnou, prezenčnou výučbou. Pričom offline výučbu (aj prostredníctvom distribúcie tzv. pracovných listov ako tomu bolo v prípade žalobkyne) hodnotili ako výrazne menej efektívnu. Situácia bola výrazne kritická najmä v školách s vysokým zastúpením žiakov a žiačok zo sociálne znevýhodneného prostredia (ako je základná škola, ktorú navštevuje žalobkyňa) a v špeciálnych školách. Podiel nezapojených žiakov a žiačok, ktoré sa neučili prostredníctvom internetu bol v týchto školách niekoľko násobne vyšší oproti priemeru iných škôl. Učitelia a učiteľky v týchto školách deklarovali potrebu urýchleného obnovenia prezenčnej výučby. Aj z prieskumu mimovládnej organizácie eduRoma, ktorý bol realizovaný v júni 2020, vyplýva až 70 % žiakov a žiačok z rómskych komunít sa počas prvej vlny pandémie nezapojilo do vyučovania, z toho 40 % boli žiaci a žiačky prvého stupňa základných škôl. Prieskum EduRoma ďalej konštatoval, že v niektorých vylúčených rómskych komunitách predovšetkým na

východnom Slovensku, sa do vzdelania vôbec nezapojilo 90 %, a v niektorých až 100 % žiakov a žiačok. Chudobní rómski žiaci a žiačky sa v rámci dištančného vzdelávania nemohli alebo nevedeli zapojiť do online vyučovania. Ich domácnosti nedisponovali priestorovým, hygienickým a potrebným technickým vybavením. Nedostatočný prístup k telefónu, internetu a chýbajúce počítačové znalosti týchto žiakov a ich rodičov ich znevýhodňovali v porovnaní s možnosťami väčšinového obyvateľstva. Pri rodinách, ktoré mali výrazne limitované možnosti využívať internet a sociálne siete, sa uskutočňovalo dištančné vzdelávanie prostredníctvom distribúcie pracovných listov do príslušnej rodiny dieťaťa zo strany terénneho sociálneho pracovníka, asistenta učiteľa, alebo pracovníka komunitného centra. Výskum negatívne hodnotí opatrenia Ministerstva školstva SR, ktoré na danú situáciu podľa neho nedokázalo reagovať. Podľa zistení správy marginalizované rómske deti často nemali vo svojich domácnostiach na vypracovávanie pracovných listov vytvorené vhodné podmienky, pričom na prácu s pracovnými listami potrebujú pri sebe bezprostrednú prítomnosť – pomoc a vedenie učiteľa. Z tohto hlavného dôvodu, nemali pracovné listy pre deti z rómskych komunít počas pandémie podľa zistení správy často žiadny požadovaný vzdelávací efekt. Na kľúčové zistenia oboch uvedených výskumov odkazuje a reflektuje ich aj vládny dokument Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030, schválená uznesením č. 181/2021 dňa 7. apríla 2021 vládou SR, ktorá v kontexte pandemickej situácie a mimoriadneho prerušenia školského vyučovania vo forme dištančného vzdelávania explicitne konštatuje, že nie všetky deti, vrátane detí z marginalizovaných rómskych komunít, majú rovnaký prístup ku vzdelávaniu, či už v dôsledku nevyhovujúcich hygienických podmienok, alebo prístupu k digitálnym technológiám. Stratégia zdôrazňuje potrebu venovať komplexnú pozornosť vyrovnávaniu sociálnych nerovností vo vzdelávaní, vrátane riešenia novovynárajúcej sa témy digitálnej priepasti a posilňovania digitálnej gramotnosti. Ďalej uviedla, že Komentár Inštitútu pre stratégie a analýzy Úradu vlády SR poukazuje na to, že dištančné vzdelávanie počas pandémie má za následok stratu sociálneho kontaktu vo veku, kedy sa formujú dôležité väzby a vzorce správania a má aj iné závažné dôsledky. Mnoho detí v ich dôsledku prichádza o akúkoľvek možnosť vzdelávať sa, čo so sebou prináša vážne sociálne a ekonomické dôsledky. Zdôrazňuje, že nie všetky rodiny disponujú potrebnou technológiou a konštatuje, že slovenský vzdelávací systém navyše nie je postavený, ani pripravený, na dlhodobú výučbu prostredníctvom vzdialeného prístupu. Odkazuje tiež na nedávne medzinárodné štúdie, ktoré potvrdzujú, že zatváranie škôl z dôvodu pandémie Covid-19 môže viesť k strate schopnosti učiť sa a zväčšiť rozdiel v dosiahnutých výsledkoch u detí. Aj z aktuálnej komplexnej výskumnej správy Príjmy a životné podmienky v marginalizovaných rómskych komunitách: Vybrané ukazovatele zo zisťovania EU SILC_MRK 2020 vydanej Úradom splnomocnenca pre rómske komunity v novembri 2022 online alebo telefonického dištančného vzdelávania počas pandémie sa zúčastňovalo 20 % žiakov z marginalizovaných rómskych komunít zo základných aj stredných škôl. V prípade 37 % žiakov z marginalizovaných rómskych komunít škola online vzdelávanie neposkytovala. V celkovej populácii nemalo podľa odhadov škôl prístup k online výučbe 18,5 % žiakov - teda 2-krát menej, ako v marginalizovaných rómskych komunitách. Viac rozšírenou formou dištančného vzdelávania v prípade žiakov z marginalizovaných rómskych komunít bola distribúcia tlačených materiálov realizovaná školou, ktorej sa zúčastňovalo 73 % žiakov z marginalizovaných rómskych komunít. 14 % žiakov z marginalizovaných rómskych komunít sa nezúčastňovalo ani jedného z typov dištančného vzdelávania - či už preto, že ho škola neposkytovala (5 %), alebo z iných dôvodov (9 %). Najčastejším (71 %) bola nedostupnosť technického vybavenia (počítač, notebook), nasledovaná absenciou internetového pripojenia (44 %) a komplikovanosťou systému, ktorý dieťa ani iné osoby v domácnosti nevedeli používať (17 %). Pripojenie k internetu má podľa správy vo svojej domácnosti menej ako polovica ľudí z marginalizovaných rómskych komunít (46 %); 41 % osôb býva v domácnostiach, ktoré by ho chceli mať, no nemôžu si to finančne dovoliť. V rámci celkovej populácie má internetové pripojenie doma 86 % ľudí a nemôžu si ho dovoliť 4 %. Čo sa týka súvisiaceho technického vybavenia, počítač alebo notebook v domácnosti má iba 23 % osôb z marginalizovaných rómskych komunít; viac ako polovica ľudí (54 %) by ho chcela, ale ich domácnosť si to nemôže dovoliť. V rámci celkovej populácie má počítač alebo notebook v obydlí k dispozícii 87 % ľudí a nemôžu si ho dovoliť 3 % ľudí. Rozdiely v porovnaní s marginalizovanými rómskymi komunitami ale aj integrovane bývajúcimi Rómami sú tak v technickej vybavenosti ešte výraznejšie ako v prípade pripojenia na internet. Ďalej podľa Úradu splnomocnenca vlády pre rómske komunity v dobe rozsiahlej digitalizácie služieb, informačných zdrojov a komunikačných prostriedkov je pripojenie na internet kľúčovým faktorom. Vo viacerých krajinách je preto oficiálne uznané ako jedno zo základných ľudských práv. Jeho dôležitosť sa naplno ukázala v pandemickom období a prechode na dištančné vzdelávanie či prácu. Podľa zisťovania má zo žiakov z marginalizovaných rómskych komunít navštevujúcich základnú alebo strednú školu doma internet menej ako polovica (48 %) a počítač/notebook menej ako štvrtina (23 %). V rovnakej vekovej skupine

má v rámci celkovej populácie doma počítač 94 % žiakov. Tieto výrazné rozdiely v podmienkach na vzdelávanie iba prispievajú k prehlbovaniu už existujúcej medzery vo vzdelanostnej úrovni medzi oboma skupinami.

4. Žalobkyňa mala za to, že žalovaná v čase prerušenia prezenčnej výučby z dôvodu pandémie Covid - 19 zaviedla online dištančné vzdelávanie, ktoré bolo podmienené digitalizáciou - prístupom k internetu a digitálnych technológiám, vlastníctvom počítačového zariadenia a počítačovými 9 zručnosťami, ktoré žalovaná nezabezpečila pre deti v marginalizovaných rómskych komunitách. Žalovaná tak zaviedla online digitálne vzdelávanie bez toho, aby zabezpečila digitalizáciu v marginalizovaných rómskych komunitách alebo zabezpečila, aby marginalizované rómske komunity, vrátane žalobkyne, mali prístup k nevyhnutným digitálnych technológiám iným dostatočným spôsobom. Offline dištančné vzdelávanie (prostredníctvom distribúcie pracovných listov), na ktoré tak bola žalobkyňa odkázaná však bolo výrazne menej efektívne ako online dištančné vyučovanie, ku ktorému mala prístup väčšina detí žijúcich mimo marginalizované rómske komunity. Žalovaná ako zmluvná strana medzinárodných dohovorov nie je povinná štandardne zabezpečiť prístup k internetu a digitálnym technológiám pre každého, v danom prípade týkajúcom sa dištančného vzdelávania – na to, aby sa žalobkyňa mohla vzdelávať online v čase prerušenej školskej výučby bolo nevyhnutné, aby mala prístup k internetu a digitálnym technológiám. Žalovaná uvedené však žalobkyni ani väčšine rómskych detí z marginalizovaných rómskych komunít neposkytla, preto bola žalobkyňa odkázaná na offline dištančné vyučovanie prostredníctvom distribúcie pracovných listov, ktoré bolo aj podľa vyššie citovaných výskumov výrazne menej kvalitné. Žalobkyňa vyjadrila presvedčenie, že žalovaná mala pred zavedením online systému dištančného vzdelávania prijať nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie dostatočného prístupu k internetu a digitálnym technológiám i pre marginalizované rómske komunity. Žalobkyňa mala v čase prerušenia prezenčnej výučby obmedzený prístup k Internetu, a to z hľadiska pripojenia na Internet (nemala internetovú prípojku a možnosť pripojenia mala len cez mobilný telefón) a vybavenosti slúžiacej k pripojeniu (tzn. hardware ako počítač či tablet). Tento obmedzený prístup k Internetu je spôsobený súbehom zlyhaní žalovanej a trhu. Žalobkyňa je presvedčená, že ako príslušníčka marginalizovanej rómskej menšiny trpí neprimerane obmedzeným prístupom k digitálnym technológiám a ich cenovej dostupnosti (tzv. „digitálna priepasť“ alebo „digital divide“). Táto digitálna priepasť posilňuje už existujúce nerovnosti, ktorými žalobkyňa ako i marginalizovaná rómska menšina trpí a ktoré sú, ako je uvedené vyššie, široko zdokumentované. Namietala, že v období pandémie Covidu-19 nezabezpečila žalovaná spravodlivé rozdelenie výhod vyplývajúcich z Internetu, tým že neprijala dostatočné opatrenia pre všeobecný a cenovo dostupný prístup k internetu a súvisiacim technológiám ako prostriedku, ktorý má právo využívať každý jednotlivec rovnako. Prístup k Internetu a súvisiacim technológiám je tak pre niektorých každodennou pomôckou, ale pre žalobkyňu nedostupným luxusom. Žalovaná strana tak mala prijať komplexné a systematické opatrenia pre zabezpečenie rovného prístupu k internetovému pripojeniu a digitálnym technológiám, aby sa aj žalobkyňa a aj iné deti z marginalizovaných rómskych komunít mohli plnohodnotne zapojiť do online dištančnej výuky. Žalovaná strana však žiadne takéto opatrenia neprijala.

5. Uvedené podľa jej názoru zakladalo diskrimináciu žalobkyne (a aj mnohých iných detí z marginalizovaných rómskych komunít) žijúcej v marginalizovanej rómskej komunite, s extrémne obmedzeným prístupom k internetu, bez vlastníctva počítača či tabletu a digitálnych zručností na základe jej sociálneho a rómskeho etnického pôvodu a majetku.

6. Keďže nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená aj jej ľudská dôstojnosť, spoločenská vážnosť a najmä ich spoločenské uplatnenie, domáhala sa aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to vo výške 3 000 Eur. Uvedená suma zodpovedá závažnosti vzniknutej ujmy a ďalším okolnostiam, za ktorých došlo k jej vzniku. Primerane zodpovedá aj ujme na ich práve na vzdelanie. Zdôraznila pritom dopad tohto porušenia na jej ďalšie vzdelávanie do budúcna. Rovnako uvedená suma zodpovedá výške, v akej bola náhrada nemajetkovej ujmy priznaná poškodeným osobám v prípadoch porušenia práva na vzdelanie (napr. 5000 eur - rozsudok Okresného súdu v Prešove zo dňa 24.11.2021, sp.zn. 15C14/2016, 4000 eur – rozsudok Veľkého senátu ESĽP v prípade D. H. a ostatní proti Českej republike) a v Maďarsku (1 milión HUF – cca 3500 eur – pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu v prípade Horváth a Kiss).

7. Žalovaná sa k žalobe vyjadrila nestotožňujúc sa s tvrdeniami žalobkyne, že by ju priamo alebo nepriamo diskriminovala, a to ani prostredníctvom iných orgánov štátnej správy, ktoré vykonávajú štátnu

správu na úseku škôl a školských zariadení. Mala za to, že Základná škola s materskou školou Jarovnice 464 nediskriminovala, neporušovala princípy rovnosti, a to nielen vo vzťahu k žalobkyni, ale ani k ostatným žiakom a žiačkam. Práve naopak, prostredníctvom dištančného vzdelávania bolo zachované ústavné právo žiakov aj žalobkyne na vzdelanie a nemohlo tak dochádzať k jeho obmedzeniu. Tento postup bol nevyhnutný na dosiahnutie stanoveného cieľa, t.j. ochrany života a zdravia osôb v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie Covid 19 s ohľadom na vývoj epidemiologickej situácie na území Slovenskej republiky. Zo strany žalovanej bol vypracovaný návrh, ktorý zohľadňoval aj regionálny prístup, a to tzv. „školský semafor". Poukázala na to, že jej rozhodnutia vydané počas pandémie, boli priamo nadväzujúce aj na prijaté uznesenia Ústredného krízového štábu, ako, napríklad uznesenie Vlády SR (č. 678/2020), ktorým bola ministrovi školstva uložená úloha zmeniť vyučovací proces, s výnimkou 1. stupňa základných škôl, materských škôl a zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, pričom v tomto uznesení nebol v súvislosti so zmenou vzdelávacieho procesu na dištančnú formu uvedený regionálny princíp a ani iný diskriminačný prvok. Táto úloha bola splnená vydaním rozhodnutia ministra školstva zo dňa 23. októbra 2020, ktorým bolo s účinnosťou od 26. októbra 2020 prerušené vyučovanie v základných školách pre žiakov v 5. až 9. ročníku, stredných školách, jazykových školách a základných umeleckých školách. Poukázala na výkon štátnej správy v školstve a školskej samospráve a uviedla, že pôsobnosť obce podľa odseku 5 a odseku 8 písm. a), c) a d) zákona č. 596/2003 Z.z. je preneseným výkonom štátnej správy. Obec vo veciach výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom, okrem iného aj kontroluje dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov. Vyjadrila presvedčenie, že pasívne vecne legitimovaný môže byť iba ten, kto nedodržal zásadu rovnakého zaobchádzania a priamo alebo nepriamo diskriminoval. Vzniesla námietku nedostatku procesných podmienok na konanie podľa zákona č. 365/2004 Z.z. Žalovaná neporušila zásadu rovnakého zaobchádzania žalobkyni. Nebolo vzaté do úvahy, že napádané opatrenia boli prijímané na ochranu života a zdravia osôb v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie. Poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 405/2015. Mimoriadne prerušenie školského vyučovania nebolo v rozpore s princípom všeobecnej rovnosti a zákazom diskriminácie pri prístupe k vzdelaniu. Rozhodnutia ministra boli vydané v súlade s uzneseniami Vlády SR, uzneseniami Ústredného krízového štábu a napĺňali podmienky ustanovené v § 8a ods. 1 zákona č. 365/2004 Z.z. V ďalšom uviedla, že rozhodnutia ministra boli vydané podľa § 150 ods. 8 školského zákona, a to až na základe skutočnosti, že bol vyhlásený núdzový stav, bolo ohrozené verejné zdravie, Vláda SR prijala príslušné uznesenie na základe ústavného zákona o bezpečnosti štátu a Úrad verejného zdravotníctva vydal príslušné vyhlášky na základe zákona o ochrane verejného zdravia. Rozhodnutia tiež nadväzovali na závery Pandemickej komisie SR a Ústredného krízového štábu. Zdôraznila, že zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (ďalej len „školský zákon") upravuje možnosť dištančného vzdelávania počas mimoriadneho prerušenia školského vyučovania, teda aj v čase vyhláseného núdzového stavu a „uprednostňovanie" dištančného vzdelávania v čase núdzového stavu bolo zároveň odôvodnené ochranou verejného zdravia. Rozhodnutia ministra preto nie je možné hodnotiť ako diskriminačné, ale naopak ako zákonom nutné na ochranu zdravia, dovolené a v medziach, ktoré odstraňujú znevýhodnenia tých žiakov, ktorým ich podmienky neumožňujú prístup k dištančného vzdelávania. V prípade, ak by takéto rozhodnutia neboli prijaté, týmto žiakom by nebol zabezpečený prístup k vzdelaniu a títo žiaci by mohli namietať ich diskrimináciu v porovnaní s inými deťmi, resp. žiakmi, ktorí prístup k dištančného vzdelávania mali umožnení. V ďalšom poukázala na to, že starý rodič nie je zákonným zástupcom dieťaťa, pokiaľ mu ho súd svojím rozhodnutím nezveril do osobnej starostlivosti. Starý rodič nemá podľa školského zákona právo byť informovaný o výchovno-vzdelávacích výsledkoch. Žalobu považoval za tendenčnú, nevysporiadala sa žalobkyňa s konaním školy vytvoreným na pomoc svojim žiakom a žiačkam, k doručovaným pracovným listom, ako aj možnosti využívania najviac osvedčenej metódy ALF, ktorá bola dostupná aj mobilných prehliadačov ku vzdelávaniu sa. V rodine žalobkyne sa nachádzalo mobilné zariadenie, ktoré bolo využívané na sociálne siete, chatová nie a používaní aplikácií, a teda bol v domácnosti internet. Možnosť napojenia sa na vyššie uvedenú aplikáciu a realizovať testy, úlohy, domáce úlohy z tejto aplikácie bez potreby zakúpenia ďalšieho pripojenia na internet, či bez potreby zakúpenia ďalšieho zariadenia na inštaláciu aplikácií nebola vylúčená. Žalobkyňa poukazuje na dôkazy skôr vo všeobecnej rovine a nie na konkrétny skutkový a právny stav, ktorý sa priamo dotýkal žalobkyne. Upriamila pozornosť na celospoločenský problém, a to na nedostatočnú úroveň kvality vzdelávania, ktoré sa podľa jej názoru poskytujú obciach, kde žije marginalizované obyvateľstvo. Žalobkyňa vedome zavádza súd, nakoľko si je vedomá, že žalovaná nemôže a nemohla byť priamo/nepriamo zodpovedná za spôsob vyučovania v školách a školských zariadeniach, a to v čase, keď bolo potrebné chrániť život a zdravie obyvateľstva, ale ani v čase „riadneho vyučovania". Rozhodnutia ministra priamo ani nepriamo nemohli ovplyvniť žalobkyňu alebo akéhokoľvek

žiaka na Slovensku, nakoľko išlo o rozhodnutia všeobecnej povahy, tzv. hybridný právny akt. S poukazom na uvedené navrhla, aby súd konanie zastavil alebo žalobu v celom rozsahu zamietol ako nedôvodnú.

8. V replike žalobkyňa poukázala na skutočnosť, že štát a štátne inštitúcie sú pasívne legitimovaným subjektom v antiskriminačných sporoch a ako také nesú zodpovednosť za porušenie zásady rovnakého zaobchádzania konštatovali v nimi vydaných rozhodnutiach aj slovenské súdy, ktoré tiež zdôraznili pozitívnu povinnosť štátnych inštitúcií prijímať opatrenia na predchádzanie a odstraňovanie diskriminačného zaobchádzania (rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 13Co 38/2017 zo dňa 20.03.2018 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. 5Cdo 18/2015 zo dňa 19.4.2017, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/102/2020 zo dňa 15.12.2022). Žalovaný mal aktívne konať a prijať také účinné opatrenia, aby všetky deti, t.j. aj deti z marginalizovaných rómskych komunít, ktoré nemajú účinný prístup k technológiám, mali možnosť realizovať v plnej miere svoje právo na vzdelanie a prístup k informáciám. Ak tak žalovaný neurobil došlo z jeho strany k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania a práva na prístup k informáciám vo vzťahu k žalobkyni tak ako žalobkyňa uvádza v podanej žalobe. Žalovaný vo svojom vyjadrení nepredložil žiadne relevantné dôkazy, ktorými by tvrdenia žalobkyne vyvrátil.

9. Žalovaná v duplike zdôraznila, že prostredníctvom dištančného vzdelávania bolo zachované ústavné právo žiakov na vzdelanie a nemohlo tak dochádzať k jeho obmedzeniu. Uprednostnenie dištančného vzdelávania bolo odôvodnené ochranou verejného zdravia. Tento postup bol nevyhnutný na dosiahnutie stanoveného cieľa s ohľadom na vývoj epidemiologickej situácie na území SR. Vývoj nebol vyhodnocovaný priamo žalovanou, ale takýto regionálny prístup bol zvolený len z hľadiska vyhodnocovania podmienok jednotlivými zriaďovateľmi škôl a školských zariadení. Poukázala na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 2/2021 z 31.3.2021. Medzi žalobkyňou a žalovanou nie je právny vzťah, z ktorého by vyplývalo porušenie zásady rovnakého zaobchádzania, t.j. neuviedla predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňovali alebo mohli znevýhodňovať osobu v porovnaní s inou osobou. Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 102/2020 z 15.12.2022 nie je totožný v skutkových a právnych okolnostiach. Mala za to, že nie je pasívne legitimovaná. Zopakovala, že prijaté opatrenia (predmetné rozhodnutia) počas pandémie COVID-19 mali účinky vo vzťahu k vopred neurčitému počtu individuálne neurčených osôb, t.j. rozhodnutia ministra priamo ani nepriamo nemohli ovplyvniť žalobkyňu alebo akéhokoľvek žiaka na Slovensku, nakoľko išlo o rozhodnutia všeobecnej povahy, tzv. hybridný právny akt. Navrhol, aby súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

10. Súd na nariadenom pojednávaní vykonal dokazovanie výsluchom zákonného zástupcu žalobkyne, svedkov, a to G. D., I. J. F., J. D. H., J. K. D., J. L., H. L., J. D., D. B., A. M., N. O., C. P. a predloženými listinnými dôkazmi a ostatným spisovým materiálom a zistil tento skutkový stav:

11. Z výsluchu otca žalobkyne vyplýva, že sa o ňu odmalička nestaral, býva v I., stará sa o ňu babka, ktorá vie, ako sa učí.

12. Z výsluchu svedkyne G. D., starej matky žalobkyne plynie, že v rámci vyučovania rómske asistentky nosili 1 papier za týždeň, ktorý urobili za 10, 15 minút. Nekontrolovali, či to robia správne, preto sa obrátila na Poradňu pre ľudské práva a tam im dali zošity, papiere, perá. Po vypracované papiere si nikto neprišiel. Pokiaľ ide o vyučovanie online, s tým nevie, vie sa pripojiť iba na Messenger. Vďaka tomu, že je chytrá baba, vie jej vnučka čítať, počítať. V ďalšom uviedla, že internet má len na mobile, počítač nemá, aj keby ho mala, nevie robiť na počítači. Internet v mobile využívať až tak nevie, nikto jej neukázal, ako si stiahnuť aplikáciu. O programe a a Edupage nikdy nepočula.

13. Z výsluchu svedkyne I. J. F., riaditeľky školy, vyplýva, že sa snažili robiť veci tak, ako najlepšie vedeli. Žiadna odozva bola slabá. Osobne zabezpečila odvoz zošitov pre študentov. Dohodla sa s pani riaditeľkou základnej školy Jarovnice 192, pretože títo mali na pomoc pomocných vychovávateľov z Úradu práce sociálnych vecí a rodiny. Odovzdala im to priamo, dala im zoznam ich deti s číslami domov, aby to rozniesli, kde to skončilo, nevie. Pracovné zošity sa nevracali. Odovzdávali ich raz za týždeň. Čakali ešte raz 2 krát, potom s tým prestali. Fungovali s programom A. a N., ale rovnako tam nebola žiadna odozva. z programu Alf, resp. Edupage mohlo pracovať tak 30% žiakov, ale nevie to presne. Po tom, čo prešli na online výučbu, pracovné listy žiakom už nerozdávali. Mohlo to byť aj ta, že existovali deti, ktoré sa počas covidu nezúčastnili ani minútu vyučovacieho procesu. Snažili sa to riešiť dohováraním.

Kontaktovali rodičov a snažili sa, aby sa pripojili. Skutočnosť, či v rodinách majú internetové pripojenie, nezisťovali.

14. Z výsluchu svedkyne J. D. H., triednej učiteľky, vyplýva, že žalobkyňu v 1. a 2. ročníku neučila, učila ju až v 3. a 4. ročníku. Dištančné vzdelávanie od 14.02.2022 do 18.02.2022 bolo z dôvodu, že mala covid a keď učiteľ dostane covid, zatvára sa celá trieda. Vyučovanie prebiehalo tak, že deti majú aplikáciu áut a tam posielala úlohy. Každé dieťa sa nepripájalo. Žalobkyňa bola pripojená párkrát, úspešnosť bola nižšia ako 50%, väčšina tam bola 0, 0 a 0.

15. Z výsluchu svedkyne Mgr. Ľubici Dziakovej, triednej učiteľky, vyplýva, že triednou učiteľkou žalobkyne bola v 1. a 2. ročníku. V covidovom období postupovali podľa pokynov Ministerstva školstva. Na začiatku posielali papiere, ale tie sa nevracali späť, bolo to úplne na začiatku. Deti zo zaostalejších rodín nemali ani ako vypĺňa tie papiere, keďže nemali ani ceruzu ani pero. Každého rodiča sa pýtala, či majú internet. Uviedol jej, že počítač doma nemajú, ale internet doma majú. Zadali úlohy a oni to už mali vyriešiť tým, že mali hesla aplikácií. Skúšobné pripojenie nerealizovali. Nepreverovali ani počítačové zručnosti. V ďalšom uviedla, že ku všetkým deťom pristupovali rovnako. Pokiaľ ide o sprístupnené učebnice, niektoré deti mali, ale nie všetky, niektorým dodať nemohli, lebo by sa im to nevrátili späť a niektoré deti to ani nechceli. Keď sa žalobkyňa vrátila do školy, vedela čítať a písať.

16. Z výsluchu svedkyne J. L. plynie, že bola zamestnaná na škole počas covidu, kedy roznášali pracovné listy od pondelka do piatka. Každý jeden deň odniesli pracovné listy každému žiakovi znova. Späť ich nebrali. Rozdávali ich štyri mesiace. Pracovné listy žalobkyni neroznášala.

17. Z výsluchu svedkyne H. L. plynie, že rozdávali domáce úlohy a agendy, chodili z domu do domu. Bolo to 4 až 5 hodín denne. Keďže tam bolo veľa detí, robili to 2 až 3 dni. Uviedla, že nevie kto je žalobkyňa. Pani riaditeľka Šafránová ich poprosila, keďže nemala nikoho, kto by to urobil, či by sme jej nepomohli rozdať pracovné listy jej žiakom. Pomohli jej, urobili to dvakrát, trikrát. Prvýkrát rozdávali aj pero zošiť aj knihy. Uviedla, že nevie, kto je žalobkyňa.

18. Z výsluchu svedkyne J. D. plynie, že nosili úlohy, mali zoznam detí a čísla domu a tam ich nosili dvakrát do týždňa. Ďalej uviedla, že nevie, ktorá z pomocných vychovávateliek nosila pracovné listy žalobkyni.

19. Z výsluchu svedkyne D. B. plynie, že chodili po osade a rozdávali domáce úlohy. Dávali každému, deťom, prípadne ich rodičom, avšak boli tam aj deti, ktoré to brali a hneď to aj potrhali. Robili to 4 hodiny. Roznášala pracovné listy priamo aj žalobkyni, a ona nechodila, lebo bol covid, bála sa. Keď zakričali, tak ona neprišla si po ten pracovný list. Neprišla s tebou pracovný list ani druhýkrát, no na ďalší deň si za žalobkyňu už pracovné listy prevzala babka. Tiež uviedla, že im stará mama nevravela, že to majú vziať späť. Oni však žiadali žalobkyňu, aby pracovný list vrátila, ale už ho nemala.

20. Z výsluchu svedkyne A. M. plynie, že rozdávali zošity, bagety, robili to 4 hodiny denne. Keď to rozdávali, oni to pred nimi potrhali, ale to nie je ich vina. Nosila papiere aj žalobkyni. Jej babka ich však neprevzala, keď prišli, vždy sa otočila. Už žalobkyni bola viac ako 10 krát. Pracovné listy od detí späť nebrali. Mali zoznam, do ktorého mali aj zapísať tých, čo papiere neprevzali a tento zoznam odovzdávali.

21. Z výsluchu svedkyne N. O. plynie, že všetko robili tak ako bolo potrebné. Keď ona neprišla vonku, tak oni nemohli preskočiť bránku a odovzdať jej, bol covid. Žalobkyňu zozname nemala. Vie, že žalobkyňa nepreberala pracovné listy, lebo tam mali cestu okolo, kde ona býva a nechodila ani žalobkyňa ani jej stará babka. Pokiaľ na močidľanskú stranu niekto príde, či nové auto alebo pani učiteľka, a tak to bolo aj s nami, žena obkľúčili a hovorili „dajte, dajte“, no a my sme dávali, ale sme nevedeli komu dávame, veď ich bolo veľa. rozdávala aj tým deťom, ktoré nepoznala. Kto poprosil, tomu to dala. pracovné listy im nikto nevracal. Nikto im nepovedal, že sa majú vracať, ale oni vedeli, že ich aj trhajú.

22. Z výsluchu svedkyne C. P. plynie, že žalobkyňu pozná, nosila jej listy, ale bránka tam bola zamknutá, lebo bol covid. Skutočnosť, že niekto neprevzal pracovné listy, sme nikomu neoznamovali. Pani riaditeľke sme ukazovali fotky, že je všetko v poriadku, že sme to nosili. Nikto im nepovedal, že majú vypracované pracovné listy vracať do školy. Keď ona nosila pracovné listy, babka žalobkyne ich neprevzala ani raz.

23. Z materiálu nazvaného „Hlavné zistenia z dotazníkového prieskumu v základných a stredných školách o priebehu dištančnej výučby v školskom roku 2019/2020“, Zhrnutie výsledkov a odporúčania vyplýva, že podľa prepočtov na základe riaditeľských odhadov a odhadov triednych učiteľov a učiteliek nebolo do dištančného vzdelávania zapojených 52 000 žiakov a žiačok základných a stredných škôl (7,5% žiackej populácie). takmer 128 000 žiakov a žiačok (18,5% žiackej populácie) sa neučilo prostredníctvom internetu (väčšia časť z nich sa pravdepodobne vzdelávala inými formami dištančnej výučby, napr. prostredníctvom zasielania tlačených pracovných listov). Situácia bola kritická predovšetkým v školách s vysokým zastúpením žiakov a žiačok zo sociálne znevýhodneného prostredia a špeciálnych základných školách. Podiel nezapojených detí a detí, ktoré sa neučili prostredníctvom internetu, bol v týchto školách niekoľkonásobne vyšší oproti priemeru iných škôl. Učiteľky a učitelia v týchto školách častejšie hlásili problémy súvisiace s diaľkovým vzdelávaní a riaditeľky a riaditelia týchto škôl častejšie uvádzali, že by v prípade opätovného uzavretia škôl potrebovali podporu najmä v oblasti sprístupnenia prezenčného vzdelávania pre vybrané skupiny žiakov a žiačok (napríklad so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami) a v oblasti podpory oslavy vzdelávania (napr. podpora pri tlači a distribúcii pracovných listov). Inštitút vzdelávacej politiky odporúča na základe vyhodnotenia hlavných zistení z dotazníkového prieskumu v základných a stredných školách realizovať najmä opatrenia v nasledujúcich oblastiach: 1. Poskytnúť školám podporu, aby vedeli udržať prezenčnú výučbu čo najdlhšie. 2. Prijať opatrenia, ktorými sa zvýši počet žiakov a žiačok s prístupom k online výučbe a podpory sa výučba s využitím IKT. Hoci dištančnú výučbu (online aj offline) považovali učiteľky a učitelia v porovnaní s prezenčnou formou za menej efektívnu, online výučbu hodnotili v porovnaní s offline výučbou ako efektívnejšiu. Preto, ak bude nutné niektoré školy uzavrieť, tieto školy by mali mať k dispozícii pomoc, na základe, ktorej budú schopné sprístupniť online výučbu čo najväčšiemu možnému počtu žiakov a žiačok. Treba pritom zároveň myslieť na to, že samotná prístupnosť zariadení a internetového pripojenia nemusí nevyhnutne viesť k úspešnému naštartovaniu online výučby. Z prieskumu vyplynulo, že žiačky a žiaci mohli mať pomerne často problém s prácou s technológiami. Učiteľky a učitelia síce obdobný problém udávali pomerne zriedkavo, no väčšina by v prípade opakovaného uzatvorenia škôl uvítala vzdelávanie v oblasti technických zručností. Popri sprístupňovaní online výučby je preto potrebné zároveň: zabezpečiť, aby mali vyučujúci, žiaci a žiačky prístup k vyhovujúcim technickým zariadenia a internetovému pripojeniu; a zabezpečiť technickú podporu vyučujúci, žiakov a žiačok, aby dokázali zvládnuť problémy súvisiace s realizáciou online výučby (napr. podporou vzdelávania priamo v školách, vznikom siete digitálnych koordinátorov, či vytvorením učiteľských metodík zameraných na poskytovanie podpory žiakom a žiačkam, ktorí ešte nemajú dostatočné skúsenosti na samostatné vládnutie online výučby). 3. Prijať opatrenia na podporu prezenčnej výučby pre vybrané skupiny detí. 4. Prijať opatrenia na podporu offline výučby. 5. Prijať opatrenia na podporu vzdelávania učiteľov a učiteliek a skvalitňovanie offline aj online dištančné výučby.

24. Zo správy o dištančné vzdelávanie žiakov z rómskych komunít počas pandémie COVID-19 vyplýva: „ Z výsledkov prieskumu vyplýva, že v priemere až 60% rómskych žiakov nemalo počas dištančného vzdelávania žiadny alebo iba veľmi ojedinelý kontakt s učiteľom. Až 70% žiakov z rómskych komunít sa počas krízy nezapojilo do vyučovania. v obidvoch prípadoch ide prevažne o žiakov 2. stupňa (60%). Za nimi nasledujú žiaci 1. stupňa (40%). V priemere iba 30% žiakov z rómskych komunít bolo počas vzdelávací krízy zapojených do dištančného vzdelávania - buď online alebo offline formou alebo sa títo žiaci neskôr, v posledný júnový mesiac pred skončením školského roka, rozhodli dobrovoľne navštevovať prezenčnou formou vzdelávania v škole. výsledky prieskumu, predovšetkým z Východného Slovenska, nám ukazujú, že v niektorých konkrétnych vylúčení komunita sa počas krízy nezapojilo do vzdelávania 90%, a v niektorých až 100% žiakov.“

25. Z materiálu Obmedzená škola, obmedzená budúcnosť: vplyv obmedzenia školskej dochádzky ako opatrenia proti šíreniu Covid - 19 na populáciu slovenských detí okrem iného vyplýva, že najväčším problémom v prípade online vzdelávania je obmedzenie prístupu k vzdelávaniu pre chudobné domácnosti a marginalizované komunity. Narušená kontinuita vzdelávania môže obmedziť medzigeneračnú mobilitu, pretože redukuje možnosti uplatniť sa na trhu práce a preklenúť nevyhovujúcu životnú situáciu. Obmedzený prístup marginalizovaných skupín k vzdelávaniu tak naďalej ešte viac prehlbuje sociálno-ekonomické rozdiely v spoločnosti tisíc

26. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity ako výstup Národného projektu Monitorovanie hodnotenie inkluzívnych politík a ich dopad na marginalizované rómske komunity vydal „Príjmy a životné podmienky marginalizovaných rómskych komunitách: Vybrané ukazovatele zo zisťovania EU

SILC_MRK 2020“, z ktorého plynie, že pripojenie k internetu má vo svojej domácnosti menej ako polovica ľudí z marginalizovaných rómskych komunít (46%); 41% osôb býva v domácnosti, ktoré by ho chceli mať, no nemôžu si to finančne dovoliť a 13% nemá internet v obydlí z iných dôvodov (nechcú/nepotrebujú ho). V integrovanie bývajúcich domácnostiach má pripojenie na internet domácnosti 69% ľudí a 22% si nemôže dovoliť. V rámci celkovej populácie má internetové pripojenie doma 86% ľudí a nemôžu si ho dovoliť 4%. Čo sa týka súvisiaceho technického vybavenia, počítač alebo notebook v domácnosti má iba 23% osôb z marginalizovaných rómskych komunít; viac ako polovica ľudí (54%) by ho chcela, ale ich domácnosť si to nemôže dovoliť. O niečo lepšia je situácia v integrovane bývajúcich domácnostiach - počítač alebo notebook má doma 49% ľudí a 35% žije v domácnostiach, ktoré ho chcú, no nemôžu si ho dovoliť. V rámci celkovej populácie má počítač alebo notebook v obydlí k dispozícii 87% ľudí a nemôžu si ho dovoliť 3 percentá ľudí. Rozdiely v porovnaní s marginalizovanou rómskou komunitou, ale aj integrovane bývajúcimi Rómami sú tak v technickej vybavenosti ešte výraznejšie ako v prípade pripojenia na internet.

27. Z poskytnutia informácií zo dňa 07.07.2022 vyplýva, že všetci žiaci Základnej školy s materskou školou Jarovnice 464 sú rómskeho pôvodu. v škole je dvojzmenná prevádzka. Vyučovanie je zabezpečené desiatich triedach a jednej odbornej učebni - počítačová. V školskom roku 2021/2022 mali 16 tried, z nich sa 10 vyučovalo dopoludnia a 6 popoludní. Škola bola zatvorená v marci a apríli, v máji začali učiť v malých skupinách 5 + 1 na 2. stupni a žiaci 1. stupňa sa vrátili do škôl a vyučovali sa podľa riadneho rozvrhu. V školskom roku 2020/2021 sa dištančné vzdelávanie realizoval od 08.10.2020 do 20.10.2020, o 11.01.2021 do 08.02.2021, od 05.03.2021 - do 15.03.2021. V školskom roku 2021/2022 sa dištančné vzdelávanie realizovalo o 14.02.2022 do 18.02.2022. Vzdelávanie počas pandémie zabezpečovali pre všetkých žiakov s rovnakým spôsobom. Ak bola škola z rozhodnutia ministra zatvorená, vzdelávali žiakov dištančne, a to pomocou pracovných listov, ktoré vypracovali pedagógovia a distribuovali ich žiakom. Ďalej využívali Edupage a aplikáciu Alf, ktorá sa im osvedčila najviac. Deti s ňou pracujú radi a dvaja žiaci školy boli aj odmenení firmou PC Profi za najviac správne vypracovaný listov. Dostali vecné ceny. Vyučovali aj v malých skupinách 5 + 1, ak to situácia umožňovala. V letných mesiacoch organizovali Letnú školu. podporu štátnych orgánov hodnotia pozitívne. Počas obdobia pandémie ich podporovali hlavne finančne - príspevky na vybavenie školy, dezinfekciu, projekty - Letná škola, Spolu múdrejší, do ktorých sa zapojili. Uvedený záver plynie aj z mailovej komunikácie medzi Poradňou pre občianske a ľudské práva a Obecným úradom Jarovnice.

28. Za poskytnutie informácií z 03.05.2023 plynie, že Základná škola s materskou školou Jarovnice 464 spočiatku pracovné listy, zošity a perá (pripravené v krabiciach) distribuovali žiakom do konkrétnych rodín prostredníctvom pomocných vychovávateľov z úradu práce. Pomocní vychovávatelia boli zamestnancami susednej základnej školy 192 v Jarovniciach. Tento postup sa neosvedčil, lebo skoro žiadne vypracované listy sa im nevracali späť na kontrolu. Túto distribúciu pracovných listov a pomôcok neskôr pomocní vychovávatelia odmietali robí, lebo sa báli nákazy covidom. začali preto využívať Edupage a program Alf, ktorý sa osvedčil najviac.

29. Z atlasu rómskych komunít na rok 2019 plynie, že obec Jarovnice má podiel rómskych obyvateľov 88%.

30. Na základe opatrenia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky z 24. marca 2020 plynie, že školy ostanú zatvorené až do odvolania.

31. Z rozhodnutia ministra školstva z 13. mája 2021 číslo: 2021/13405:1-A1810 plynie, že s účinnosťou od 17. mája 2021 sa obnovuje školské vyučovanie vo všetkých školách.

32. Z rozhodnutia ministra školstva z 28. augusta 2020 číslo: 2020/15801:1-A1800 plynie, že v období školského vyučovania môže riaditeľ školy podľa § 150 ods. 5 poskytnúť žiakom jednej triedy alebo žiakom viacerých zdravie z dôvodu podozrenia na výskyt ochorenia COVID-19 voľno viac ako 5 dní so súhlasom zriaďovateľa. Ak riaditeľ školy poskytne žiakom jednej triedy alebo žiakom viacerých tried voľno podľa bodu 1, čas poskytnutého voľna sa považuje za mimoriadne prerušenie školského vyučovania v škole.

33. Z rozhodnutia ministra školstva z 28. mája 2020 číslo: 2020/12033:2-A2110 plynie, že s účinnosťou od 01. júna 2020 sa obnovuje školské vyučovanie, ak tak rozhodne zriaďovateľ.

34. Z rozhodnutia ministra školstva z 08. januára 2021 číslo: 2021/9418:2-A1810 plynie, že s účinnosťou od 11. januára 2021 s výnimkami mimoriadne prerušuje školské vyučovanie v školách a prevádzku školských zariadení. Riaditelia škôl, v ktorých sa mimoriadne prerušuje školské vyučovanie v školách, zabezpečia pre deti, žiakov a poslucháčov dištančné vzdelávanie.

35. Z rozhodnutia ministra školstva z 15. augusta 2022 číslo: 2022/19036:1-A1810 plynie, že v období školského vyučovania môže riaditeľ školy podľa § 150 ods. 5 poskytnúť žiakom jednej triedy alebo žiakom viacerých zdravie z dôvodu podozrenia na výskyt ochorenia COVID-19 voľno viac ako 5 dní so súhlasom zriaďovateľa. Ak riaditeľ školy poskytne žiakom jednej triedy alebo žiakom viacerých tried voľno, čas poskytnutého voľna sa považuje za mimoriadne prerušenie školského vyučovania v škole.

36. Z rozhodnutia ministra školstva z 25. februára 2022 číslo: 2022/12509:1-A1810 plynie, že v období školského vyučovania môže riaditeľ školy podľa § 150 ods. 5 poskytnúť žiakom jednej triedy alebo žiakom viacerých zdravie z dôvodu podozrenia na výskyt ochorenia COVID-19 voľno viac ako 5 dní so súhlasom zriaďovateľa. Ak riaditeľ školy poskytne žiakom jednej triedy alebo žiakom viacerých tried voľno, čas poskytnutého voľna sa považuje za mimoriadne prerušenie školského vyučovania v škole. Z odôvodnenia plynie, že pre deti a žiakov bude zabezpečené dištančné vzdelávanie.

37. Z rozhodnutia ministra školstva z 31. augusta 2021 číslo: 2021/18439:1-A1810 plynie, že školské vyučovanie vo všetkých druhoch a typoch škôl sa uskutočňuje v škole (prezenčne) podľa podmienok uvedených v COVID AUTOMATe schválenom uznesením vlády Slovenskej republiky. V období školského vyučovania môže riaditeľ školy podľa § 150 ods. 5 poskytnúť žiakom jednej triedy alebo žiakom viacerých zdravie z dôvodu podozrenia na výskyt ochorenia COVID-19 voľno viac ako 5 dní so súhlasom zriaďovateľa. Ak riaditeľ školy poskytne žiakom jednej triedy alebo žiakom viacerých tried voľno, čas poskytnutého voľna sa považuje za mimoriadne prerušenie školského vyučovania v škole.

38. Z rozhodnutia ministra školstva z 02. marca 2021 číslo: 2021/10079:2-A1810 plynie, že sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 2021/10079:1-A1810 tak, že jedným z opatrení na obmedzenie mobility minimalizáciou prezenčného výkonu práce, a to aj zachovaní možnosti „predškolskej a školskej dochádzky 1. stupňa pre deti zamestnancov s nevyhnutným prezenčným výkonom práce“.

39. Z rozhodnutia ministra školstva z 05. februára 2021 číslo: 2021/10079:1-A1810 plynie, že sa okrem iného obnovuje vyučovanie v základných školách na 1. stupni. V školách, v ktorých sa školské vyučovanie neobnovuje, ostáva školské vyučovanie mimoriadne prerušené a riaditelia škôl naďalej zabezpečujú dištančné vzdelávanie.

40. Z rozhodnutia ministra školstva z 08. apríla 2021 číslo: 2021/11929:1-A1810 plynie, že s účinnosťou od 12. apríla 2021 sa okrem iného obnovuje vyučovanie v základných školách na 1. stupni. V školách, v ktorých sa školské vyučovanie neobnovuje, ostáva školské vyučovanie mimoriadne prerušené a riaditelia škôl naďalej zabezpečujú dištančné vzdelávanie.

41. Z rozhodnutia ministra školstva z 25. novembra 2021 číslo: 2020/21911:1-A1810 plynie, že školské vyučovanie sa uskutočňuje v škole (prezenčne) a školské zariadenia sú v prevádzke na základe predloženia vyhlásenia o bezprízнakovosti. Ak sa obmedzí alebo preruší prevádzka vo vzťahu k jednej triede alebo viacerým triedam na základe opatrení príslušných orgánov z dôvodu ochorenia COVID-19 alebo podozrenia na ochorenie COVID-19, považuje sa to za mimoriadne prerušenie školského vyučovania v škole; to platí aj ak ide o obmedzenie prevádzky vo vzťahu k škole alebo školskému zariadeniu. V triedach alebo školách, v ktorých sa neuskutočňuje školské vyučovanie v škole (prezenčne), riaditelia škôl zabezpečuje pre deti alebo žiakov dištančné vzdelávanie.

42. Z rozhodnutia ministra školstva z 13. mája 2021 číslo: 2021/13405:1-A1810 plynie, že sa s účinnosťou od 17. mája 2021 obnovuje školské vyučovanie vo všetkých školách. Ak sa obmedzí alebo preruší prevádzka školy alebo školského zariadenia na základe opatrení príslušných orgánov z dôvodu ochorenia COVID-19 alebo podozrenia na ochorenie COVID-19, považuje sa to za mimoriadne prerušenie školského vyučovania v škole alebo mimoriadne prerušenie prevádzky školského zariadenia;

to platí aj ak ide o obmedzenie prevádzky vo vzťahu k jednej triede alebo k viacerým triedam. Riaditelia príslušných škôl zabezpečia pre deti a žiakov dištančné vzdelávanie.

43. Z rozhodnutia ministra školstva zo 16. júna 2020 číslo: 2020/12836:1-A2110 plynie, že s účinnosťou od 22. júna 2020 sa obnovuje školské vyučovanie vo všetkých druhoch a typoch škôl a všetkých ročníkoch, ak tak rozhodne zriaďovateľ.

44. Z usmernenia ministerky školstva z 12. marca 2020 plynie, že sa prerušuje vyučovanie na školách a školských zariadeniach v období od 16. marca 2020 do 29. marca 2020 vrátane. Riaditelia zabezpečia podľa podmienok a možností samoštúdium žiakov prostredníctvom elektronickej komunikácie s pedagogickými zamestnancami školy.

45. Za poskytnutie informácií základnej školy Jarovnice 464 zo dňa 29.09.2023 plynie, že škola nedisponuje zoznamami detí, ktorým boli prideľované pracovné listy počas dištančnej výučby. Asistenti pri distribúcii pracovných listov dostali zoznamy žiakov s adresou, aby vedeli, kam listy doručiť. Škola nevyžadovala podpisovanie zoznamov a ani zoznamy nežiadali vrátiť späť.

46. Zistený skutkový stav takto právne posúdil:

Podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy SR, ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy SR, základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 26 ods. 1 Ústavy SR, sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 Ústavy SR, Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povoľovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 42 ods. 1 Ústavy SR, každý má právo na vzdelanie. Školská dochádzka je povinná. Jej dĺžku po vekovú hranicu ustanoví zákon.

Podľa čl. 42 ods. 1 Ústavy SR, občania majú právo na bezplatné vzdelanie v základných školách a stredných školách, podľa schopností občana a možnosti spoločnosti aj na vysokých školách.

Podľa § 3 písm. d), f) školského zákona, výchova a vzdelávanie podľa tohto zákona sú založené na princípoch sú založené na princípoch rovnoprávnosti prístupu k výchove a vzdelávaniu so zohľadnením výchovno-vzdelávacích potrieb jednotlivca a jeho spoluzodpovednosti za svoje vzdelávanie, a zákazu všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie.

Podľa § 54 ods. 9 školského zákona, dištančné vzdelávanie je organizované bez priameho kontaktu pedagogického zamestnanca alebo odborného zamestnanca s dieťaťom alebo so žiakom komunikáciou prostredníctvom dostupných komunikačných prostriedkov, najmä prostriedkov založených na využívaní počítačových sietí.

Podľa § 144 ods. 1 písm. a), e) školského zákona, Dieťa alebo žiak má právo na
a) rovnoprávny prístup ku vzdelávaniu,
e) inkluzívne vzdelávanie a individuálny prístup rešpektujúci jeho rôzne výchovno-vzdelávacie potreby, schopnosti a možnosti, nadanie a zdravotný stav v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

Podľa § 145 ods. 1 školského zákona, práva ustanovené týmto zákonom sa zaručujú rovnako každému uchádzačovi, dieťaťu, žiakovi a poslucháčovi v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania vo vzdelaní ustanovenou osobitným predpisom.48)

Podľa § 145 ods. 2 školského zákona, výkon práv a povinností vyplývajúcich z tohto zákona musí byť v súlade s dobrými mravmi. Nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého uchádzača, dieťaťa, žiaka alebo poslucháča. Uchádzač, dieťa, žiak a poslucháč nesmie byť v súvislosti s výkonom svojich práv postihovaný za to, že podá na iného uchádzača, dieťa, žiaka, poslucháča a pedagogického zamestnanca alebo iného zamestnanca školy sťažnosť, žalobu alebo návrh na začatie trestného stíhania.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z.z., o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej tiež „AZ“ alebo „antidiskriminačný zákon“) dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.

Podľa § 2a ods. 1 AZ, diskriminácia je priama diskriminácia, nepriama diskriminácia, obťažovanie, sexuálne obťažovanie a neoprávnený postih; diskriminácia je aj pokyn na diskrimináciu a nabádanie na diskrimináciu.

Podľa § 2a ods. 3 AZ, nepriama diskriminácia je navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú alebo by mohli znevýhodňovať osobu v porovnaní s inou osobou; nepriama diskriminácia nie je, ak takýto predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax sú objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného záujmu a sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie takého záujmu.

Podľa § 8a ods. 1 AZ, diskriminácia nie je prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení orgánmi verejnej správy alebo inými právnickými osobami smerujúcich k odstráneniu znevýhodnení vyplývajúcich z dôvodov rasového alebo etnického pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, rodu alebo pohlavia, veku alebo zdravotného postihnutia, ktorých cieľom je zabezpečiť rovnosť príležitostí v praxi. Dočasnými vyrovnávacími opatreniami sú najmä opatrenia
a) zamerané na odstránenie sociálneho alebo ekonomického znevýhodnenia, ktorými sú nadmerne postihnutí príslušníci znevýhodnených skupín,
b) spočívajúce v podporovaní záujmu príslušníkov znevýhodnených skupín o zamestnanie, vzdelávanie, kultúru, zdravotnú starostlivosť a služby,
c) smerujúce k vytváraniu rovnosti v prístupe k zamestnaniu, vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti a bývaniu, a to najmä prostredníctvom cielených prípravných programov pre príslušníkov znevýhodnených skupín alebo prostredníctvom šírenia informácií o týchto programoch alebo o možnostiach uchádzať sa o pracovné miesta alebo miesta v systéme vzdelávania.

Podľa § 8a ods. 2 AZ, dočasné vyrovnávacie opatrenia uvedené v odseku 1 môžu byť prijaté, ak
a) existuje preukázateľná nerovnosť,
b) cieľom opatrení je zníženie alebo odstránenie tejto nerovnosti,
c) sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie stanoveného cieľa.

Podľa § 9 ods. 1 AZ, každý má podľa tohto zákona právo na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou.

Podľa § 9 ods. 2 AZ, Každý sa môže domáhať svojich práv na súde, ak sa domnieva, že je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania. Môže sa najmä domáhať, aby ten, kto nedodržal zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadosťučinenie; ak ide o nedodržanie zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti, môže sa tiež domáhať neplatnosti právneho úkonu, ktorého účinnosť bola podľa osobitného predpisu pozastavená.

Podľa § 9 ods. 3 AZ, ak by primerané zadosťučinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby, môže sa tá domáhať aj náhrady nemajetkovej ujmy

v peniazoch. Sumu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a všetky okolnosti, za ktorých došlo k jej vzniku.

Podľa § 11 ods. 1 AZ, konanie vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania sa začína na návrh osoby, ktorá namieta, že jej právo bolo dotknuté porušením zásady rovnakého zaobchádzania (ďalej len „žalobca“). Žalobca je povinný v návrhu označiť osobu, o ktorej tvrdí, že porušila zásadu rovnakého zaobchádzania (ďalej len „žalovaný“).

Podľa § 11 ods. 2 AZ, žalovaný je povinný preukázať, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania, ak žalobca oznámi súdu skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo.

47. Prioritne súd poukazuje na dôležitosť práva na vzdelanie, a to aj v súvislostiach pandémie COVID.

48. Právo na vzdelanie zahŕňa jednak právo na prístup k vzdelaniu, jednak právo na poskytovanie určitej úrovne a kvality vzdelania. (M.,Ľ. In.: Čič, M.a kol. Komentár k Ústave Slovenskej republiky. Žilina.Eurokóde, 2012,s. 306). V judikatúre ESĽP bolo právo na vzdelanie vždy vnímané ako právo otvoreného a rovného prístupu k existujúcim vzdelávacím zariadeniam, ktoré zmluvná strana na svojom území už zriadila (Kmec, J., Kosař, D. Kratochvíl, J., Bobek, M., Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 1305).

49. Právo na vzdelanie sa priznáva každému. Základné právo na vzdelanie sa priznáva občanom SR, aj cudzincom. Účelom tohto práva je poskytnúť vzdelanie. Subjektom práva na vzdelanie je fyzická osoba bez ohľadu na jej štátnu príslušnosť. To znamená, že každá osoba má právo vzdelávať sa, nadobúdať poznatky a zručnosti, ktoré sú predmetom vzdelávania na území Slovenskej republiky. Dosiahnutie účelu práva na vzdelanie sa zabezpečuje v osobitnom ústavnou režime určením ústavnej povinnosti zúčastniť sa na školskej dochádzke, ktorú má každá oprávnená osoba do dovŕšenia zákonom určeného veku. Ústava odkazuje na úpravu zákonom dĺžku trvania povinnosti zúčastniť sa na školskej dochádzke. (Drgonec, J.: Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. 2. prepracované a doplnené vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2019, s. 859 – 863).
50. Naviac podľa názoru súdu je na zaistení práva na vzdelanie závislé užívanie mnoho ďalších práv; môže nimi byť právo na prácu, právo na začlenenie do spoločnosti, ale aj právo na dôstojný život (COOMANS, F. Justiciability of the Right to Education. N. P. H.. Justiciability of Economic, social and cultural rights, 2009, Vol. 2, issue 4, p. 431) a rovnako tak právo na prístup k informáciám a slobode prejavu. Vzdelávanie môže tiež napomôcť predchádzať mnohým sociálnym problémom (napríklad detskej práci) a je v podstate zásadným predpokladom pre to, aby jednotlivci ako aktívni členovia spoločnosti mali možnosť efektívne využívať aj všetky svoje ostatné práva.
51. Začiatkom roka 2020 sa koronavírus SARS-CoV-2 stal známym ako spúšťač šíriacej sa choroby COVID-19. Koronavírus sa v priebehu jari 2020 rozšíril po celom svete. V dôsledku toho, vzhľadom na riziko preťaženia zdravotníckych systémov, najmä intenzívnej starostlivosti, väčšina krajín začala čoraz viac obmedzovať verejný život, vrátane vzdelávania. Slovenská republika nebola v tomto smere výnimkou a hľadala riešenia aj v otázke školskej vzdelávacej politiky, na ktorú, ako priznala, nebol nikto pripravený.

52. Išlo o všeobecné nebezpečenstvo, ktoré prinajmenšom ohrozovalo časť obyvateľstva na živote a zdraví. Pri nedostatku dostatočných vedeckých poznatkov v marci 2020 nebolo jasné, ako sa bude pandémia vyvíjať, ako rýchlo sa bude koronavírus šíriť v populácii, či a aké účinné ochranné opatrenia sú možné, ako bude choroba postupovať a či bude zdravotný systém schopný vyrovnať sa so zvýšenou potrebou liečby. Preto sa hovorilo, že mnoho ľudí na celom svete – vrátane Slovenskej republiky – vážne ochorie a zomrie na COVID-19 a zdravotná starostlivosť by mohla skolabovať.

53. Keďže pandémia COVID-19 narušila vzdelávanie detí, bolo úlohou štátu nevyhnutne prijať opatrenia na zmiernenie účinkov pandémie, a to aj s poukazom na už existujúcu nerovnosť.

54. V konaní žalobkyňa poukázala na problém marginalizovaných skupín (rómskych komunít), k čomu žalovaná reagovala v smere, že ide o spoločenský problém, teda týchto skutočnosti týkajúcich sa životných podmienok v marginalizovaných rómskych komunitách si bola pri prijímaní opatrení vedomá.

55. Za tohto stavu štát prijal opatrenia v súvislosti s dištančnou výučbou žiakov, a to v zmysle vyššie popísaných nariadení ministra školstva. Žalovaná uvádzala v priebehu konania, že školský semafor zabezpečil riadny chod vzdelávania a mal regionálny charakter, ochrana života a zdravia bola priorita.
56. V prvom rade sa súd musel vyporiadať s namietanou pasívnou legitimáciou žalovanej v konaní a v tomto smere súd poukazuje na judikatúru najvyšších súdnych autorít cit.: „15.1. Štát v spolupráci s obcou musia prijať účinné opatrenia (či už zákonodarnou iniciatívou, vytvorením stimulačných podmienok, ako aj tvorbou školských obvodov), aby segregácii zabránili, nie sa iba nečinne prizerať a odvolávať sa na strohú, často zle interpretovanú dikciu zákona. Určujúci faktor pri každom postupe je najlepší záujem dieťaťa. Je totiž v záujme celej spoločnosti, aby aj z detí, pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia, vyrástli plnohodnotní členovia tejto spoločnosti, k čomu výraznou mierou prispeje aj desegregačné úsilie v rámci školského vzdelávania.“ (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5Cdo/102/2020 z 15.12.2022).

57. Súd zastáva aj s poukazom na vyššie uvedené názor, že Slovenská republika ako štát má zabezpečiť ústavou garantované právo na vzdelávanie (prístup k nemu) a v prípade namietania diskriminácie vo vzťahu k tomuto základnému právu je jej zodpovednosť daná.

58. Takýto záver prijali súdy aj v obdobných prípadoch a súd nevidí dôvod na odklon od ich záverov a v plnom rozsahu na ne poukazuje cit.: „19. Nepochybným v prejednávanej veci je, že Ministerstvo školstva proaktívne nevytvorilo v spojení so zákonodarnou mocou mechanizmy nielen na významné obmedzenie porušenia práv detí na prístup k primeranému vzdelaniu, ale navyše pokiaľ už dôjde k porušeniu práv detí, neexistuje žiadny mechanizmus na reparáciu pre poškodených žalobcov, za čo nepochybne nesie zodpovednosť aj žalovaný v 3. rade Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. Inak povedané stav vzdelania (nevzdelania) v tomto prípade žalobcov je nezvratný a každý zo žalovaných sa na tomto stave nepochybne podieľal.“ (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp.zn. 20Co 21/2022 z 30.3.2023).

59. Podľa názoru súdu je aktívna legitimácia žalovanej nepochybne daná.

60. Žalobkyňa namietala, že konaním žalovanej došlo k jej nepriamej diskriminácii z dôvodu jej sociálneho pôvodu, majetku a rómskeho etnického pôvodu, a to neprijatím primeraných opatrení vrátane zabezpečenia prístupu k internetu a digitálnym technológiám, ktoré by zabezpečili rovný prístup žalobkyne ku vzdelaniu v čase prerušenej prezenčnej výučby počas pandémie covid – 19.

61. Nepriama diskriminácia vychádza z toho, že určitá právna úprava, ktorá formálne neobsahuje žiadnu zakázanú diskriminačnú klasifikáciu, v skutočností vyvoláva diskrimináciu pri svojej aplikácií. Takáto norma, napriek tomu, že je vo všeobecnej rovine formálne v poriadku a aplikuje sa „rovnako“, má a musí mať v realite na svojich adresátov nerovný dopad, pričom tento nerovný dopad sa odvíja práve už od formulácie kritériá podaného normou (porov. Bobek, M., Boučková, P., Kühn, Z. (eds.). Rovnost a diskriminace. 1 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007, strana 52 -53).

62. ESĽP v niektorých svojich rozsudkoch vychádzal z vymedzenia nepriamej diskriminácie, pričom uviedol, že „rozdielnosť v zaobchádzaní môže mať podobu neprimerane nepriaznivého vplyvu všeobecnej politiky alebo opatrenia, ktoré aj napriek neutrálnej formulácii, diskriminujú skupinu“ (porov. ESĽP, Biao/Dánsko [VK], č. 38590/10, 24. mája 2016, bod 103; ESĽP, D.H. a iní/Česká republika [VK], č. 57325/00, 13. novembra 2007, bod 184.). K nepriamej diskriminácii môže dôjsť tým, že „sa nezohľadnia náležite a pozitívne všetky relevantné rozdiely medzi osobami v porovnateľnej situácii, alebo sa nepodniknú primerané kroky na zabezpečenie toho, aby práva a kolektívne výhody, ktoré sú prístupné pre všetkých, boli skutočne dostupné všetkým a pre všetkých“ (porov. ESĽP, Confederazione Generale Italiana del Lavoro (CGIL)/Taliansko, sťažnosť č. 91/2013, 12. októbra 2015, bod 237; ECSR, Confédération française démocratique du travail (CFDT)/ Francúzsko, sťažnosť č. 50/2008, rozhodnutie vo veci samej z 9. septembra 2009, body 39 a 41; ECSR, International Association Autism-Europe/ Francúzsko, sťažnosť č. 13/2002, 4. novembra 2003, bod 52.).

63. Nepriama diskriminácia na rozdiel od diskriminácie priamej nie je vždy na prvý pohľad zrejmá, či zrejmá práve s ohľadom na to, že rozlišovacím hľadiskom nie je podozrivé kritérium, ale až dôsledok určitej praxe, v ktorej je inak neutrálne kritérium uplatňované. Tak ako uviedol Ústavný súd Českej republiky v náleze zo dňa 12.08.2015 sp. zn. III. ÚS 1136/13 cit. Body 43 až 45 odôvodnenia „ 43. V

případě nepřímé diskriminace je sice - na rozdíl od diskriminace přímé - aplikováno neutrální kritérium, tedy kritérium, jež nespočívá v některém z "podezřelých" důvodů ve smyslu čl. 3 odst. 1 Listiny, jeho aplikace v určitých konkrétních poměrech ovšem dopadá na příslušníky chráněné skupiny způsobem, jako kdyby se o "podezřelý" důvod skutečně jednalo. To, že nemůže jít o důsledek, jenž by byl s aplikací použitého kritéria nezbytně spojen (neboli, jenž by z tohoto kritéria bylo lze vyvodit abstraktně pro každý případ aplikace), je dáno z povahy věci. Pakliže by tomu tak bylo, o žádné neutrální kritérium by nešlo. O nepřímé diskriminaci lze proto vždy uvažovat pouze jako o faktickém důsledku určité relevantní praxe, kterou je třeba rozumět souhrn jednotlivých případů, v nichž bylo (nebo má být) určité neutrální kritérium aplikováno shodným či srovnatelným způsobem. 44. Vymezení podstatných prvků takovéto praxe je nezbytným předpokladem posouzení, zda jsou v jejím rámci příslušníci určité chráněné skupiny vystaveni nepřímé diskriminaci. Mezi tyto prvky přitom nepatří jen příslušné neutrální kritérium, o jehož aplikaci v ní jde, ale též konkrétní způsob (procedura), jakým k této aplikaci fakticky dochází, včetně všech souvisejících záruk, jež mají zamezit aplikaci neutrálního kritéria za jiným než sledovaným, potažmo zakázaným účelem. Povahu těchto záruk mají typicky podmínky, za nichž může k aplikaci tohoto kritéria dojít (např. podmínění zařazení dítěte do zvláštní školy jeho odborným vyšetřením), dále prostředky, jež má dotčený jednotlivec k dispozici k ochraně svého práva, nebo kontrolní mechanizmy ze strany jiných subjektů. Možnost vyvrácení předpokladu nepřímé diskriminace závisí v podstatné míře právě od existence uvedených záruk, jakož i od toho, zda v posuzovaném období skutečně plnily svou funkci. Pokud byly účinné, pak jejich existence otevírá prostor k tomu, aby byl předpoklad nepřímé diskriminace vyvrácen ve vztahu k relevantní praxi jako celku. Jinak by tomu ale bylo v případě opačném. Jestliže by byly shledány neúčinnými, pak by se na ně nebylo možné odvolávat v individuálních případech, neboť jejich aplikace by z hlediska toho, zda došlo k diskriminaci, neměla požadovanou výpovědní hodnotu. 45. Závěr o tom, že určitá praxe měla za následek nepřímou diskriminaci, neznamená, že v jejím rámci musel být nezbytně znevýhodněn každý příslušník chráněné skupiny, v jehož případě bylo aplikováno příslušné neutrální kritérium. Vypovídá však o tom, že k takovémuto znevýhodňování v podstatné míře skutečně docházelo, přičemž v jednotlivých individuálních případech, z nichž tato praxe sestává, nelze přesvědčivě odlišit, zda tomu tak bylo, nebo nikoliv. Již z tohoto důvodu lze předpoklad nepřímé diskriminace vyvrátit vždy jen ve vztahu k určité relevantní praxi jako celku (srov. rozsudek D. Q. a ostatní proti České republice, bod 209). Jestliže by uvedené odlišení bylo možné rozumně provést i jen v jednotlivých případech, znamenalo by to, že tyto případy diskriminace lze posuzovat nezávisle na celkovém hodnocení této praxe, a to z hlediska případné diskriminace přímé. Posuzování nepřímé diskriminace by za těchto okolností postrádalo smysl.“

64. Nepriama diskriminácia sa líši od priamej diskriminácie v tom, že presúva dôraz z rozdielneho zaobchádzania na rozdielne účinky.

65. Vo vzťahu k dôkaznému bremenu v antidiskriminačných sporoch súd poukazuje na judikatúru najvyšších súdnych autorít. V antidiskriminačných sporoch slovenský zákonodarca transponovaním európskych antidiskriminačných smerníc obrátil dôkazné bremeno a vo väčšej miere ním zaťažil žalovaného.“ (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 112/2021 z 28.3.2023).

66. ESĽP v rozhodnutí veľkého senátu D.H. a ďalší proti Českej republike poznamenáva, že sťažovateľ namietajúci nepriamu diskrimináciu nemusí svoje (pozitívne) tvrdenia konkrétne doložiť. Jeho tvrdenie musí vyústiť iba vo „vyvrátiteľná domnienku“, že k diskriminácii dochádza, pričom následne musí zmluvná strana túto „domnienku“ reagovať dôkazom, že k diskriminácii nedochádza. Čo sa teda veľký senát snaží v rozsudku povedať, nie je, že vláda je povinná dokázať neexistenciu diskriminácie, ale skôr to, že v sporoch z nepriamej diskriminácie sa celkový charakter dokazovania mení. Účastníci konania tak naďalej preukazujú svoje pozitívne tvrdenia. Tie sa však už nevzťahujú ku konkrétnej kauze sťažovateľov, ale k štrukturálnym dopadom nepriamej diskriminácie na chránenú skupinu. Z argumentácie veľkého senátu ESĽP v kauze D.H a ďalší proti Českej republike by to teda znamenalo, že sťažovateľ:
i) musí za pomoci štatistiky či inak preukázať, že na prvý pohľad neutrálne kritérium dopadá o poznanie silnejším spôsobom na chránenú skupinu (definovanú podľa etnických, rasových, pohlavných či iných znakov);
ii) sťažovateľ je zároveň členom takejto chránený skupiny.

Preukázaním týchto dvoch podmienok je daná domnienka nepriamej diskriminácie s ohľadom na všetkých príslušníkov danej chránený skupiny. V tom okamihu sa bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno presúva na vládu, ktorá:
iii) sa môže snažiť poprieť ktorékoľvek z dvoch vyššie dokázaných tvrdení (buď, že nie je daný výrazný dopad na chránenú skupinu alebo že sťažovateľ do danej skupiny nepatrí);
iv) že aj v prípade, kedy sú obe skutočnosti skutku dané, existuje pre neprimerané znevýhodnenie chránenej skupiny objektívne a rozumné zdôvodnenie (Kmec, J., Kosař, D. Kratochvíl, J., Bobek, M., Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 1232 -1233).

67. Pri posúdení nepriamej diskriminácie súd skúmal, či v súdnej veci existuje zjavne neutrálne pravidlo, kritérium alebo prax, či toto navonok neutrálne ustanovenie, kritérium alebo prax znevýhodňuje „chránenú skupinu“, teda či je účinok určitého pravidla, kritéria alebo postupu výrazne negatívnejší než v prípade iných osôb v podobnej situácii.

68. V konaní nebolo sporným, že žalobkyňa je žiačkou prvého stupňa základnej školy, ktorú navštevujú výlučne deti rómskeho pôvodu. Žalobkyňa je členkou marginalizovanej rómskej komunity, ani v tejto otázke nebol spor medzi stranami sporu.

69. Nebolo tiež sporným, že v dôsledku celosvetovej epidémie COVID-19 bolo vzdelávanie na školách v školskom roku 2019/2020, 2020/2021 a 2021/2022 realizované aj dištančnou formou, čo bolo odôvodnené ochranou života a zdravia ľudí. Na E. F. Jarovnice 464, ktorú navštevovala a toho času navštevuje aj žalobkyňa, dištančné vzdelávanie prebiehalo v tomto období: školský rok 2019/2020 - škola bola zatvorená v marci a apríli, školský rok 2020/2021 - dištančné vzdelávanie prebiehalo od 08.10.2020 do 20.10.2020, od 11.01.2021 do 08.02.2021, od 05.03.2021 do 15.03.2021, školský rok 2021/2022 - dištančné vzdelávanie prebiehalo od 14.02.2022 do 18.02.2022.

70. Spor nebol ani v otázke, že žalobkyňa bola v školskom roku 2019/2020 žiačkou prvej triedy na základnej škole, v školskom roku 2020/2021 bola žiačkou druhej triedy a v školskom roku 2021/2022 bola tretiačka a v tomto období Základná škola Jarovnice nariadila (v dátumoch vyššie uvedených) dištančné vzdelávanie v zmysle rozhodnutia ministra školstva, a to spočiatku prostredníctvom pracovných listov a neskôr, keďže táto výučba sa ukázala ako neefektívna, prešli na online výučbou.

71. Pracovné listy žiakom odovzdávali rómske asistentky. Pozostávali z jedného pracovného listu (dve strany A4), ktoré sa odovzdávali raz za týždeň, čo plynulo z výpovede svedkov, a to jednak triednej učiteľky J. K. D. (vo vzťahu k počtu strán pracovných listov) i pani riaditeľky I. J. F. (vo vzťahu k frekvencii odovzdávania). Súd nemohol prihliadnuť na výpovede svedkýň – pomocných vychovávateliek, keďže tieto síce v zhode potvrdili, že doručovali pracovné listy, čo je nesporný fakt, avšak následne sa ich výpovede líšili vo vzťahu k frekvencii a obdobia odovzdávania pracovných listov, preto skutkové zistenia na ich záveroch v tejto otázke súd nemohol učiniť.

72. V okolnostiach súdenej veci nebolo od zákonných zástupcov (resp. osôb starajúcich sa o žiakov z iných dôvodov) pri prechode na online výučbu zisťované zo strany riaditeľky školy, či majú pripojenie na internet. Takéto zisťovanie prebehlo cestou triednej učiteľky. Triedna učiteľka rovnako zistila, že žiaci nedisponujú počítačmi, ale internet doma majú. Nebolo však realizované skúšobné pripojenie. Rovnako sa nezisťovali počítačové zručnosti zákonných zástupcov (resp. osôb starajúcich sa o žiakov z iných dôvodov).

73. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity ako výstup Národného projektu Monitorovanie hodnotenie inkluzívnych politík a ich dopad na marginalizované rómske komunity vydal „Príjmy a životné podmienky marginalizovaných rómskych komunitách: Vybrané ukazovatele zo zisťovania EU SILC_MRK 2020“, z ktorého plynie, že pripojenie k internetu má vo svojej domácnosti menej ako polovica ľudí z marginalizovaných rómskych komunít (46%); 41% osôb býva v domácnosti, ktoré by ho chceli mať, no nemôžu si to finančne dovoliť a 13% nemá internet v obydlí z iných dôvodov (nechcú/nepotrebujú ho). V rámci celkovej populácie má internetové pripojenie doma 86% ľudí a nemôžu si ho dovoliť 4%. Čo sa týka súvisiaceho technického vybavenia, počítač alebo notebook v domácnosti má iba 23% osôb z marginalizovaných rómskych komunít; viac ako polovica ľudí (54%) by ho chcela, ale ich domácnosť si to nemôže dovoliť. V rámci celkovej populácie má počítač alebo notebook k dispozícii 87% ľudí a

nemôžu si ho dovoliť 3 percentá ľudí. Žalovaný nepozporoval tieto štatistiky, preto súd vychádzal z ich nespornosti.

74. Počas prerušenia školského vyučovania v školách riaditelia škôl zabezpečujú podľa rozhodnutia ministra školstva žiakom dištančné vzdelávanie. Ide o zjavne neutrálne pravidlo, ktoré platilo pre všetky školy na Slovensku.

75. Súd mal za preukázané, že Základná škola s materskou školou, Jarovnice 464 vzdelávala žiakov dištančne, a to pomocou pracovných listov, ktoré vypracovali pedagógovia a distribuovali ich žiakom prostredníctvom pomocných vychovávateľov, ktorí boli zamestnancami susednej Základnej školy 192 v Jarovniciach. Tento postup sa neosvedčil, nakoľko sa pracovné listy nevracali späť na kontrolu a neskôr distribúciu pracovných listov pomocní vychovávatelia odmietali robiť, lebo sa báli nákazy COVID-om. Preto ďalej využívali edupage a aplikáciu ALF. Išlo podľa vyjadrenia riaditeľky školy tak o cca 30% žiakov, ktorí s uvedenými programami pracovali.

76. Na využívanie edupage a aplikácie ALF je nevyhnutné internetové pripojenie, vlastníctvo, resp. užívanie notebooku, tabletu, či aspoň mobilného zariadenia. Ďalším nevyhnutným predpokladom sú aj počítačové zručnosti, bez ktorých využívanie aplikácii možné nie, resp. ich užívanie je značne sťažené.

77. Za tohto stavu možno uzavrieť, že na prvý pohľad neutrálne kritérium dopadá o poznanie silnejším spôsobom na chránenú skupinu, ktorou je v súdnej veci marginalizované rómska komunita. Totižto iba 54% osôb z marginalizovanej rómskej komunity má v domácnosti internet a iba 23% osôb z tejto komunity má doma počítač alebo notebook.

78. Niet pochybností, že žalobkyňa je členkou marginalizovanej rómskej komunity.

79. Za takto tvrdeného a preukázaného skutkového stavu zo strany žalobkyne došlo k preneseniu dôkazného bremena na žalovanú. Žalovaná sa v konaní bránila tým, že prostredníctvom dištančného vzdelávania bolo zachované ústavné právo žiakov na vzdelanie a nemohol tak dochádza k jeho obmedzeniu. Tento postup je nevyhnutný na dosiahnutie stanoveného cieľa, t.j. ochrany života a zdravia osôb v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie COVID-19 s ohľadom na vývoj epidemiologickej situácie na území Slovenskej republiky. Rozhodnutie ministra preto nie je možné hodnotiť ako diskriminačné, ale naopak ako zákonom nutné na ochranu zdravia, dovolené a v medziach, ktoré odstraňujú znevýhodnenia tých žiakov, ktorým ich podmienky neumožňujú prístup k dištančného vzdelávania.

80. Súd nespochybňuje nutnosť riešenia situácie v oblasti vzdelávania a školskej politiky počas pandémie COVID- 19 za účelom ochrana zdravia a života ľudí, avšak prijaté opatrenia mali reagovať na existujúcu nerovnosť v marginalizovaných skupinách, ktorými je aj rómska komunita.

81. Podstata predchádzania a odstraňovania diskriminácie, k čomu by zákon mal vytvoriť vhodné predpoklady, nespočíva v rovnakom (identickom) zaobchádzaní za každých okolností, ale vo vytvorení rovných šancí pre všetkých ľudí so svojimi rozličnými danosťami a inakosťami. Výsledkom takéhoto zaobchádzania má byť skutočná rovnosť, ide teda o rovné a nie rovnaké zaobchádzanie (Horná, D., Petőcz, K.: Právo na vzdelanie a jeho kľúčové aspekty. Štátny pedagogický ústav, Bratislava 2015, 16-17).

82. Právna úprava totiž ráta aj s prijatím dočasných vyrovnávacích opatrení smerujúcich k odstráneniu znevýhodnení vyplývajúcich z dôvodov rasového alebo etnického pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, rodu alebo pohlavia, veku alebo zdravotného postihnutia, ktorých cieľom je zabrániť zväčšiť rovnosť príležitostí v praxi (§ 8a antidiskriminačného zákona).

83. Ustanovenie § 8a ods. 1 AZ upravuje prijímanie dočasných vyrovnávacích opatrení, ktoré sú súborom rôznych prístupov a nástrojov, ktorými sa legislatíva, verejné orgány, ale aj iné právnické osoby, u ktorých dochádza k realizácii práv (ako napr. práva na prácu, práva na vzdelanie), snažia eliminovať alebo prinajmenšom aspoň redukovať znevýhodnenia, pre ktoré sú niektoré skupiny diskriminované. Cieľom dočasných vyrovnávacích opatrení je podpora znevýhodnených jednotlivcov a skupín, čím sa im poskytujú rovnaké príležitosti v porovnaní s ostatnými. Dočasnými vyrovnávacími opatreniami sa predovšetkým odstraňujú znevýhodnenia oblasti sociálneho a ekonomického znevýhodnenia, v

oblasti zamestnania vzdelávania, kultúry, zdravotnej starostlivosti a služieb. Dočasnými vyrovnávacími opatreniami sa podporuje záujem znevýhodnených skupín a jednotlivcov o dané oblasti života, ale snažia sa aj vytvárať prístupu k daným oblastiam, pričom k oblastiam pre vytváranie prístupu možno pridružiť aj prístup k bývaniu (J., R., B. D., J. L., O. H., O. S.: Antidiskriminačný zákon. Komentár. Wolters Kluwer, Bratislava, 2017 s. 85-86).

84. V tomto smere však žalovaný žiadne vyrovnávacie opatrenia nevykonal.

85. Z vykonaného dokazovania v okolnostiach súdnej veci bolo preukázané, že na Základnej škole Jarovnice 464 prebiehalo dištančné vyučovanie spočiatku prostredníctvom odovzdávania pracovných listov. Pracovné listy boli vypracovávané triednymi učiteľmi a odovzdávané žiakom prostredníctvom pomocných vychovávateľov pôsobiacich pri Základnej škole Jarovnice 192. Rovnako bolo preukázané, že skutočnosť, či pracovné listy boli žiakmi vypracované (správne alebo nesprávne) nebolo zo strany triednych učiteľov kontrolované, keďže sa tieto pracovné listy do školy nevracali. Škola tento postup vyhodnotila ako neefektívny. Z vykonaného dokazovanie bolo tiež preukázané, že pracovné listy boli po odovzdaní zo strany pomocných vychovávateľov staršími žiakmi pred nimi potrhané. Z výsluchu svedkyne Mgr. Ľubici Dziakovej dokonca vyplynulo, že deti zo zaostalejších rodín nemali ani ako vypĺňať papiere, keďže nemali ani ceruzu ani pero. Pokiaľ ide o učebnice, tieto niektorým žiakom dať ani nemohli, lebo by sa nevrátili späť a niektorí žiaci to ani nechceli.

86. Následne základná škola Jarovnice 464 zvolila dištančné vyučovanie formou online vyučovania. Pred zavedením online výučby sa triedna učiteľka každého rodiča pýtala, či nebude problém, ak prejdú na internet. Mali uviesť, že počítač doma nemajú, ale internet doma majú. Počítačové zručnosti však nepreverovali. Rovnako nerealizovali skúšobné pripojenie. Otázne bol aj objem dát v každej rodine, keďže sa tieto informácie nezisťovali.

87. Za takto preukázaného skutkového stavu bez prijatia dočasných vyrovnávacích opatrení sa štartovacia čiara do života žiakov z marginalizovaných rómskych komunít oproti iným žiakov nevyhnutne vzdialila. Totiž v marginalizovanej rómskej komunite počas obdobia COVID-19 malo reálny prístup k vzdelaniu len cca 30% žiakov.

88. Prihliadajúc na to, že spôsobený škodlivý následok v rámci diskriminácie v prístupe k vzdelaniu žalobkyne, ktorý má nezvratný charakter, má súd za to, že nemajetková ujma vo výške 3000 eur zodpovedá závažnosti vzniknutej ujme a okolnostiam, za ktorých došlo k jej vzniku.

89. Posúdenie nepriamej diskriminácie pojmovo odpútava od situácie konkrétnych jedincov, dostatočným dôkazom je odlišné zaobchádzanie so skupinou, nie odlišné zachádzaní s jednotlivcom. Keďže bolo preukázané, že uplatňovanie neutrálneho pravidla a praxe malo v rozhodnej dobe neprimerane škodlivý dopad na rómsku komunitu, preto tomuto diskriminačnému zaobchádzaniu musela byť nutne vystavená aj žalobkyňa ako príslušníčka tejto komunity (Kmec, J., Kosař, D. Kratochvíl, J., Bobek, M., Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 1232 -1233).
90. Majúc na zreteli uvedené, súd žalobe vyhovel.

91. Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

92. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP. Žalobkyňa bola v plnom rozsahu úspešná, preto jej patrí nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške ktorých bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Prešov písomne v 2 vyhotoveniach. V odvolaní sa uvedie ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka. Ďalej sa uvedie proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané. Rozsah v akom sa rozhodnutie napáda môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 364 C.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 C.s.p. odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 C.s.p. odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 C.s.p. odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.